

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Bakalářská práce

Linda Nováková

Informovanost studentů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy o situaci na trhu
práce

*Awareness of students of Philosophical faculty of the Charles University of the
situation on the labour-market*

Praha 2009

vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

Praha 2009

Děkuji Doc. PhDr. Jiřímu Buriánkovi CSc. za ochotu a odborné vedení bakalářské práce.
Děkuji také Jitce Buriánkové za pomoc při výzkumu.

Abstrakt

V této práci se zabývám tématem trhu práce, přesněji řečeno vztahem studentů jakožto potenciálních adeptů k trhu práce se zaměřením na jejich dosavadní nabyté informace, přehledem o trhu práce jako takovém a to především ve vztahu k jejich oboru a perspektivě. Hlavní osou mé práce je výzkum, provedený na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde bylo zjišťováno, jak studenti hodnotí své dosavadně nabyté informace o pracovním trhu a přístup k takovýmto informacím. Studenti zároveň měli reflektovat vztah vlastního vzdělávání a představy o budoucím zaměstnání. Další otázky byly směřovány k tématu zřízení pomocné instituce na Filozofické fakultě, která by zájemcům nabízela poradenství v oblasti pracovního trhu.

Abstract

In this work I am dealing with the theme of labour-market, more precisely with the relation between students (as potential aspirants) and labour-market, focusing on their so far acquired education, also with overview of the labour-market as such, mainly in a relationship with their domain and perspectives. The main content of my work is a research done at the Philosophical faculty of the Charles University. In the research there was being found out how students assess their existing awareness of labour-market and access to these information. Students had to, at the same time, reflect the relationship between their own education and visions of their future job. Other questions were directed to the theme of establishing an institution at Philosophical faculty, which would offer consulting in the sphere of labour-market.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Vymezení problematiky.....	8
2.1. Terciární vzdělávání u nás.....	8
2.2. Postavení absolventů na pracovním trhu.....	9
2.3. Jsou absolventi vysokých škol na trhu práce ohroženou skupinou?.....	12
2.4. Příprava studentů z pohledu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.....	14
3. Používané pojmy vážící se k uplatnění absolventů na pracovním trhu.....	16
4. Metodika výzkumu a sběr dat.....	18
4.1. Dotazník.....	18
4.2. Model výběru.....	18
4.3. Výběrový postup.....	19
4.4. Průběh dotazování.....	19
4.5. Kontrola dat, jejich čištění a nahrávání.....	19
5. Charakteristika souboru.....	20
6. Informovanost studentů o situaci na pracovním trhu.....	21
6.1. Představa budoucího zaměstnání.....	23
6.2. Čerpání informací.....	23
6.3. Vztah vzdělání a potenciálního či aktuálního zaměstnání.....	25
6.4. Praxe.....	29
6.5. Informačně poradenské centrum.....	32
7. Shrnutí.....	35
7.1. Návrhy na zlepšení a případná doporučení pro další výzkum.....	37
8. Závěr.....	39
9. Seznam literatury.....	40
10. Internetové zdroje.....	41
11. Seznam tabulek.....	42
12. Seznam grafů.....	39
13. Příloha - Dotazník k výzkumu.....	40

1. Úvod

Sociologie nachází své uplatnění při zkoumání jedinců, kteří po dokončení vzdělání přichází na trh práce, aby vykonali službu společnosti, a zároveň jedinců, kteří uzavírají jednu etapu svého života, aby vkročili do nové, aby si osvojili roli zaměstnance, která je bude provázet značnou (ne-li dokonce většinovou) částí jejich života. Rozdíly ve vnímání příležitostí u jednotlivých uchazečů, u zaměstnavatelů i u organizací neustále rostou a individuální odpovědnost za vlastní kariérní dráhu vzrůstá. Pro úspěšný vstup na pracovní trh, či snad více pro orientaci v pracovním trhu před samotným vstupem, musí být jedinec vybaven nejen patřičnými schopnostmi, ale v rámci kvalifikace i informacemi. Předpokládáme-li, že si jedinec vymezil okruh možných pro něj příhodných zaměstnání již výběrem svého studia, nemusí to nutně znamenat, že má dostatek informací o tom, jaká panuje situace v okruhu jeho vybraných pracovních příležitostí.

Premýšlí studenti během svého studia o svém uplatnění? Zajímají se o informace ohledně pracovního trhu? Pokud ano, mají k informacím náležitý přístup a mají jich dostatek? Pomohlo by studentům zřízení organizace, která by na fakultě poskytovala v této oblasti poradenství?

Zodpovězení těchto otázek bylo úkolem výzkumu, který je hlavní náplní mé práce. Ten byl realizován na žádost děkana filozofické fakulty za účelem zjištění, zda by bylo užitečné v rámci fakulty zajistit informačně poradenské centrum, které by studentům poskytovalo poradenství v oblasti trhu práce. Výsledky výzkumu byly následně předány fakultě a použity při přípravě projektu, který ovšem zatím nebyl realizován.

Tato práce se nejdříve zaměřila na zjištění, zda se studenti o informace týkající se pracovního trhu vůbec zajímají, kde je čerpají a o jakých se domnívají, že by pro ně byly užitečné. Další témata se pak týkala konkrétněji případného zřízení instituce (informačně poradenského centra), která by takovéto informace poskytovala. V první řadě šlo o ověření, zda by studenti takovou instituci uvítali, a dále bylo důležité zjistit, jestli by v případě existence zmíněné instituce jejich služeb využívali, jakou formu nabídky informací by očekávali, v jakém rozsahu a jakým způsobem by měly být informace poskytovány.

Úkolem této práce nebylo pouze zjistit, zda by studenti měli zájem o informačně poradenské centrum, ale také plošně zmapovat jejich informovanost a zájem o informace týkající se pracovního trhu, které by jim zvýšily kvalifikaci a pomohly snáze proniknout do další etapy jejich života, které by je připravily na úspěšné uplatnění v zaměstnání.

2. Vymezení problematiky

2.1. Terciární vzdělávání u nás

Vysokoškolské vzdělání přináší svým držitelům nespornou výhodu v hledání uplatnění na trhu práce, nezaměstnanost vysokoškoláků je o poznání nižší, než nezaměstnanost lidí s nižším stupněm vzdělání.¹ Přechod absolventů VŠ na trh práce je velmi individuální záležitostí, přesto částečně odráží mimo jiné i efektivitu vzdělávacího procesu. Vysoké školy jsou nejvyšším stupněm vzdělávací soustavy, v současné době nabízí tři druhy studia: bakalářské, magisterské/inženýrské a postgraduální. Magisterské studium je nástupcem dřívějšího standardního studia (platného před r. 1989) a trvá většinou 5 let. Postgraduální studium je určeno pro absolventy magisterských/inženýrských studií, délkou studia jsou zpravidla 3 roky. Studium bakalářské je novou formou studia, která má za cíl rozšířit nabídku terciárního vzdělání u nás, a více se tak přiblížit vysokoškolskému systému vzdělávání v Evropě. Studium je ukončeno zpravidla po 3 letech státní závěrečnou zkouškou a obdržáním bakalářského diplomu. Po ukončení bakalářského studia je možné pokračovat studiem navazujícím magisterským/inženýrským, které má trvání 2 roky, je uzavřeno dalším stupněm státních závěrečných zkoušek a obdržáním magisterského/inženýrského diplomu. Terciární vzdělávání je u nás nejrychleji rostoucím segmentem českého školství. Mělo by mít za následek nárůst konkurenceschopnosti jedinců na trhu práce.² Tento jev, příznivý pro společnost jako takovou, má však své dopady pro absolventy škol. Právě díky vzrůstající konkurenceschopnosti a stále většímu počtu příchozích vysokoškolsky vzdělaných uchazečů na pracovní trh vznikají absolventům problémy při hledání pracovního uplatnění. Mezi lety 2000 a 2006 byl zaznamenán nárůst vysokoškoláků o 50 %³, k čemuž jistě přispělo i rozšíření bakalářského studia do více oborů a následně přechod části studentů z vyšších odborných škol na vysoké školy, kde mohou studovat kratší formu vysokoškolského studia.

¹ Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008 - Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008. str. 1

² Informace ze stránek ČSÚ: www.czso.cz

³ tamtéž

2.2. Postavení absolventů na pracovním trhu

„Zaměstnání hraje v naší kultuře roli centrální instituce, skrze kterou se definujeme. Cíle, status, sociální kontakty, struktura našeho života i jednotlivých dnů jsou primárně odvozovány z našeho zaměstnání. Naše vzdělání je chápáno jako příprava na zaměstnání a náš volný čas jako regenerace pro další práci v zaměstnání.“⁴ Skrze pracovní vztahy si člověk vytváří svou identitu, je jimi provázen celý život, a proto jsou přechody k ekonomické aktivitě a ukončení této aktivity jedním z nejdůležitějších mezníků v lidském životě.⁵

Vysokoškolské vzdělání přináší jeho absolventům řadu výhod. Prakticky ve všech vyspělých zemích nacházejí vysokoškoláci uplatnění lépe, nejsou tedy mezi všemi absolventy škol skupinou natolik ohroženou nezaměstnaností. Jejich zaměstnání je kvalifikovanější a bývá mnohdy i zajímavější, přičemž za ně dostávají vyšší odměnu.⁶ To by mělo platit obecně, ale bohužel tomu tak není všude a za všech okolností. Jedním z prvních faktorů, který v této situaci hraje roli, je počet absolventů na trhu práce.

V porovnání s ostatními zeměmi je v České republice počet vysokoškolsky vzdělaných stále ještě relativně nízký, i když situace zaznamenává rychlý vývoj. Patříme totiž k zemím, kde počet absolventů s terciárním vzděláním roste nejrychleji. Středisko vzdělávací politiky ve své publikaci o uplatnění absolventů VŠ na pracovním trhu z roku 2008 uvádí, že za 2-3 roky budou u nás čerství absolventi s vysokoškolským a vyšším vzděláním tvořit **polovinu** všech nově příchozích na pracovní trh.⁷

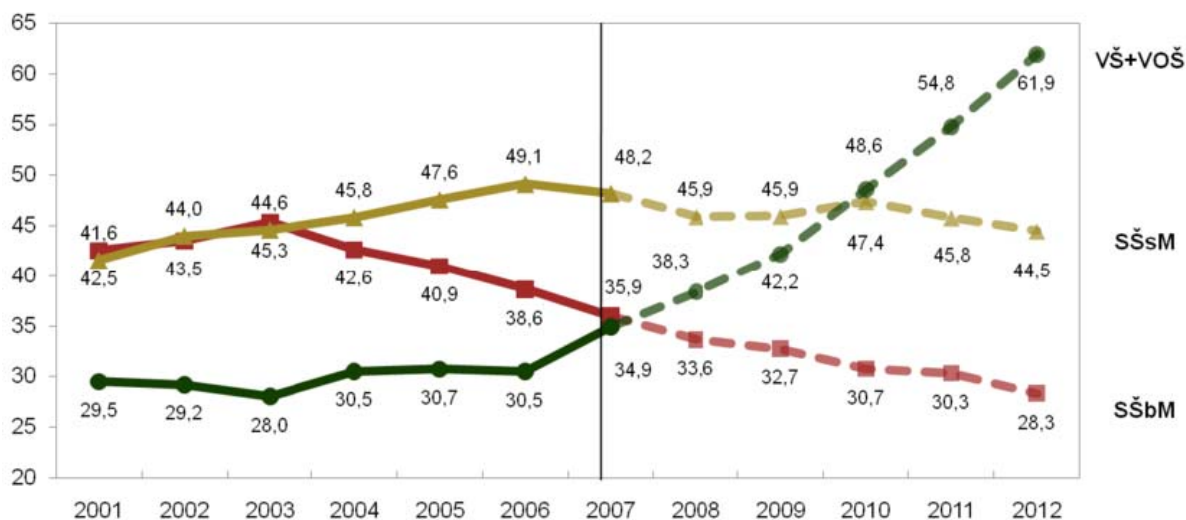
⁴ Mareš, P.: Nezaměstnanost jako sociální problém, SLON, Praha 1994. Str. 56

⁵ tamtéž

⁶ Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008 - Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008. str. 1

⁷ tamtéž

Graf. 1. Projekce vývoje počtu absolventů nepokračujících v dalším studiu do roku 2012 (v tis.)⁸

Výsledky modelu ROA-CERGE. NOZV-NVF a VÚPSV 2009.

Zaměstnatelnost vysokoškoláků odráží celkovou ekonomickou situaci státu, nicméně také její flexibilitu. V ČR byl nedostatek vysokoškoláků díky vývoji ekonomiky relativně rychle vystřídán jejich nadbytkem. Míra nezaměstnanosti vysokoškoláků sice reflektuje situaci nezaměstnanosti celkové, ale ve většině evropských zemí je o třetinu až polovinu nižší. V posledních několika letech se v ČR zásadně změnil počet absolventů vysokých škol. Za posledních šest let je jich více než dvojnásobek, což způsobil především nárůst bakalářských studijních oborů, respektive jejich absolventů. Osm z deseti absolventů bakalářského studia však pokračuje ve studiu navazujícím, na trhu práce se proto jejich nárůst projevuje pozvolněji.⁹

Čerství absolventi vysokých škol se nacházejí v situaci o to horší, že přicházejí na pracovní trh leckdy s puncem „nezkušeného nováčka“ a většinou nemají dlouhodobější pracovní zkušenosti, ani kontakty. Absolventi, kteří u svých zaměstnavatelů začali pracovat již během studia (je jich zhruba polovina¹⁰), jsou na tom o poznání lépe. Zaměstnatelnost absolventů VŠ se i přes jejich vzrůstající počet až do začátku letošního roku stále zvyšovala. Půl roku

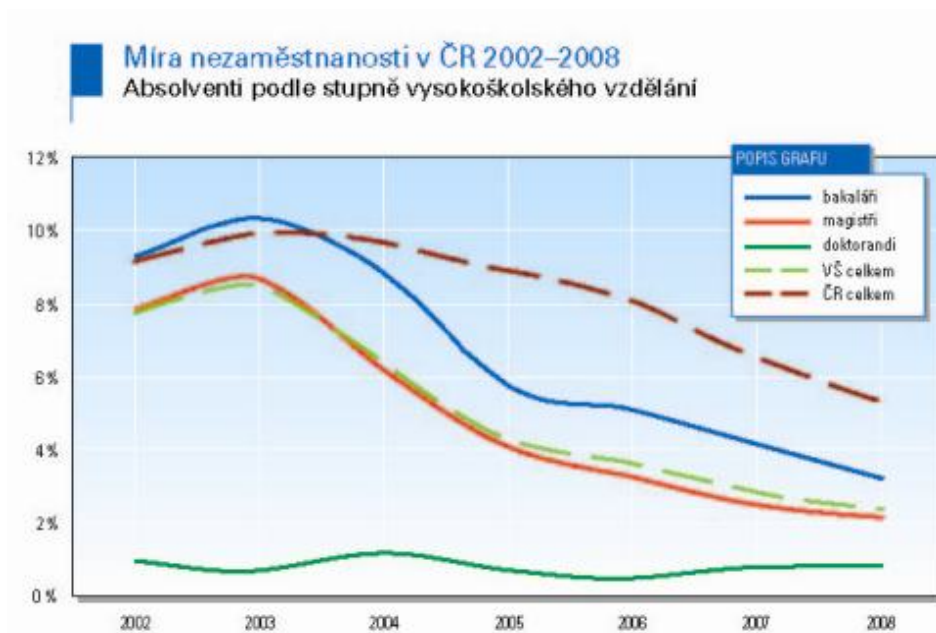
⁸ Výsledky modelu ROA-CERGE. NOZV-NVF a VÚPSV 2009, informace ze stránek www.budoucnostprofesi.cz

⁹ Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008. Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008. str. 3

¹⁰ Kuchař, P.: Trh práce – Sociologická analýza, Praha, Karolinum 2007. str. 148

až rok po absolvování bylo nezaměstnaných absolventů méně než 3 procenta. Zlepšení samozřejmě souvisí s poklesem celkové míry nezaměstnanosti z 10 až na necelých 5 %, ale nezaměstnanost absolventů se snižovala ještě rychleji.¹¹

Graf. 2. Míra nezaměstnanosti v ČR 2002-2008, Absolventi podle stupně vysokoškolského vzdělání¹²

K dispozici nyní máme i data aktuálnější, tedy z dubna letošního roku, a statistiku, která mapuje situaci „čerstvých“ absolventů (pouze absolventi, kteří ukončili studium v předchozím roce), v našem případě absolventů, kteří ukončili studium v roce 2008. Téměř u všech kategorií vzdělání (mimo gymnazijní) meziročně vzrostla míra nezaměstnanosti absolventů. V případě vysokoškoláků na 3,1 %, což dosahuje přibližně úrovně z roku 2007.¹³ Uplatnění absolventů FF UK ukazuje dle informací střediska vzdělávací politiky kladný vývoj. Filozofická fakulta se v roce 2007 umístila v hodnocení nezaměstnanosti absolventů na 46. místě pomyslného žebříčku, z více než 150 vysokých škol a fakult v ČR. V roce 2008 však došlo ke stagnaci a FF UK se tak posunula o téměř sto příček níže (na 144. místo).¹⁴

¹¹ Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008 - Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008. str. 3

¹² Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008 - Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008. str. 3

¹³ Nezaměstnanost absolventů, informace ze stránek www.infoabsolvent.cz

¹⁴ Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2007, na stránkách Střediska vzdělávací politiky: www.strediskovzdelavacipolitiky.info

Do zaměstnanosti a zaměstnatelnosti absolventů na trhu práce může dramatickým způsobem zasáhnout finanční krize, která nastoupila koncem roku 2008. Toto téma nespadá do obsahu mé práce, ale ráda bych zmínila, že v této práci uvedený trend vývoje uplatnění absolventů pravděpodobně nebude aplikovatelný na budoucí vývoj. Finanční krize zasáhla do ekonomiky značným způsobem, což se projevilo i na zvýšení celkové nezaměstnanosti a tím pádem se projeví i v nárůstu nezaměstnanosti absolventů vysokých škol, kteří dokončili studium v roce 2009 a nyní se začínou ucházet (nebo ucházejí) o zaměstnání.

2.3. Jsou absolventi vysokých škol na trhu práce ohroženou skupinou?

Absolventi škol patří spolu s lidmi předdůchodového věku na trhu práce k rizikovým skupinám charakterizovaným vlivy fází životního cyklu. Specifickým rysem absolventů na trhu práce je jejich znevýhodnění absencí praktických zkušeností, zahrnující na jedné straně praktické zkušenosti (nejen aplikace studovaného oboru v praxi), na druhé straně veškeré základní pracovní návyky. „Problémy se vstupem absolventů škol na trh práce jsou tedy spojeny jak se sníženou možností realizovat získané znalosti a dovednosti (které tím nutně zastarávají), tak s odkladem postupného osvojování si zmíněných návyků.“¹⁵ Mezi další podstatné příčiny se pak řadí nesoulad mezi profesní strukturou absolventů a potřebami trhu práce, jejich nízká mobilita, která z části závisí také na trhu s byty, odkládání rozhodnutí¹⁶ a v neposlední řadě přehnané nároky absolventů na finanční ohodnocení.¹⁷ (Ostatně tyto přehnané nároky bývají ze strany zaměstnavatelů velmi častou příčinou, proč zejména absolventa vysoké školy jakožto uchazeče o určitou pozici nemohou respektive nechtějí přijmout.)

Státní sociální politika se ve svém programu soustředí i na absolventy vysokých škol. Proto věnuje úřad práce fyzickým osobám do 25 let věku a absolventům vysokých škol zvýšenou péči, která zahrnuje například vypracování individuálního akčního plánu směřujícího

¹⁵ Kuchař, P.: Trh práce – Sociologická analýza, Praha, Karolinum 2007. str. 147

¹⁶ Vendel, Š.: Kariérní poradenství. Praha, Grada Publishing 2008. str. 19

¹⁷ Mareš, P., Sirovátka T.: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno, Masarykova univerzita v Brně 2003. str. 129-130

ke zvýšení možnosti jejich uplatnění na trhu práce nebo jejich hmotnou podporu. Na druhou stranu jsou úřadem práce podporováni i zaměstnavatelé, kteří absolventa VŠ nebo fyzickou osobu do 25 let věku zaměstnají.¹⁸

Jakkoli rizikově tato skupina vypadá, nutno podotknout, že zmíněné informace se týkají absolventů všech škol, nikoli jen vysokých. Ano, absolventi vysokých škol sice patří mezi rizikové skupiny ohrožené nezaměstnaností, nicméně ve skupině všech absolventů jsou stále ještě skupinou rizikovou nejméně a v porovnání s jinými skupinami absolventů není nezaměstnanost vysokoškoláků natolik významným problémem. Přesto se toto téma v poslední době stává čím dál tím aktuálnější a to nejen z pohledu studentů vysokých škol, ale také škol samotných, které v zaměstnanosti svých absolventů odrážejí svou vlastní kvalitu vzdělávání.

¹⁸ Bičáková, O.: Zákon o zaměstnanosti a flexibilní trh práce, na stránkách Týdeníku pro sociální otázky Sondy: www.tydenik-sondy.cz

2.4. Příprava budoucích absolventů z pohledu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Karlova Univerzita je největší univerzitou v České republice co do počtu studentů (pojímá 16 % všech studentů vysokých škol v ČR)¹⁹. Její Filozofická fakulta (dále jen FF UK) je počtem studentů největší ze 17 fakult Univerzity Karlovy. Specializuje se na humanitní obory a je tvořena téměř padesáti pracovišti (47). Nabízí ke studiu 4 studijní programy: Bakalářský, s obvyklou délkou studia 3 roky, magisterský na 5 let, navazující magisterský (pro nějž je nutným předpokladem vystudování bakalářského studia) na 2 roky a postgraduální. K 31. 1. 2008 studovalo na FF UK 7040 studentů pregraduálního studia, přičemž největší zastoupení měli studenti na bakalářském studiu (3101), dále na magisterském studiu (2338) a nakonec 667 na studiu navazujícím.²⁰

Povinností školy je připravit jedince na život tak, aby byl schopen svými nabytými kompetencemi zvládat nejen aktuální, ale i budoucí požadavky světa práce, respektive docílit jeho zaměstnatelnosti. Dlouhodobým cílem školské soustavy je sladování výstupů s požadavky trhu práce. Vysoké školy tak mohou na jedné straně kooperovat s různými institucemi a podporovat je při zajišťování vzdělávacích programů, nebo na straně druhé přímo sloužit jako poradenská, informační nebo kooperační centra, případně rozšiřovat vědění formou přednášek či seminářů.²¹

Karlova univerzita zřídila na svých webových stránkách portál absolvent, kde studentům jednotlivých fakult nabízí informace o každém z oborů a také se pokouší stručně přiblížit budoucím absolventům okruh jejich možného uplatnění. Nechybí ani praktické rady, kupříkladu jak psát životopis, jak prezentovat své dovednosti při žádosti o práci v zahraničí, informace o zahraničních stážích a studijních programech, ale i nabídka volných pracovních míst (která jsou určena pro celý rámec Univerzity Karlovy, proto zde najdeme pozice širokého spektra zaměření) v ČR i v zahraničí.

Vedení FF UK začalo v roce 2007 připravovat projekt zaměřený na „své“ studenty, který by jim měl pomoci s uplatněním na trhu práce především prostřednictvím zřízení Informačně poradenského centra (dále jen IPC). Hlavní činností tohoto IPC by mělo být zajištění kvalitní,

¹⁹ Informace ze stránek ČSÚ: www.czso.cz

²⁰ Informace ze stránek Filozofické fakulty UK: www.ff.cuni.cz

²¹ Beneš M. a kol.: Marketing a práce s absolventy vysokých škol. Praha, Eurolex Bohemia, 2001. Str. 10

důvěryhodné a odborné informační služby pro studenty a pedagogy FF UK. Jeho těžiště by se mělo nacházet v poskytování profesního poradenství pro studenty a pořádání vlastních vzdělávacích aktivit na posílení konkurenceschopnosti a studentů FF UK na trhu práce. Naším úkolem pak bylo zjistit zájem studentů a další dílčí informace potřebné k realizaci takového projektu.

3. Používané pojmy vážící se k uplatnění absolventů na pracovním trhu

Absolvent je pojem používaný v různých významech. Takto definuje pojem zákoník práce: „Absolventem se ... rozumí zaměstnanec vstupující do zaměstnání na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) ukončení studia (přípravy) 2 let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.“²² V obecnějším chápání je absolventem „bývalý účastník vzdělávacího procesu určité školy, školení, kursu, který je předepsaným způsobem a ve stanovené době ukončil.“²³ Ve své práci budu používat termínu absolvent v širším významu, tedy jako absolventa určité vzdělávací instituce (VŠ, UK, FF UK apod.)

Aplikovaný výzkum je „výzkum, jehož předmět se nalézá v oblasti sociologické praxe..., vzniká z potřeby zkoumat či řešit praktický problém, příp. získat informace o problémovém jevu. ... bývá realizován většinou v rámci tzv. aplikovaných sociologických disciplín v podnikových či resortních institucích či ad hoc výzkumnými týmy.“²⁴ Aplikovaný výzkum bývá stavěn do protikladu k **základnímu výzkumu**, který dle definice analyzuje „problémy nastolované imanentním vývojem sociologie jako svébytné vědecké disciplíny“²⁵, přičemž v reálné praxi nejsou tyto dva typy výzkumů zřetelně oddělitelné.

Kvalifikace obvykle bývá chápána jako souhrn schopností, které může jednotlivec ale i celá společnost generovat především prostřednictvím vzdělávacích aktivit k dosažení určitého výkonu.²⁶ V případě mé práce se budu zabývat kvalifikací absolventů vysokých škol, respektive vysokoškolských odborníků. Do těchto schopností zahrnuji veškeré znalosti a dovednosti, které jedinec nabyl v průběhu studia a to nejen studováním svého oboru, nýbrž i praxí, získáváním informací, kontaktů, pracovních zkušeností, dále schopnosti a motivace k dalšímu vzdělávání, schopnost pracovat s lidmi a vést týmy, psychologické dovednosti a odolnost, určitý přehled o situaci na trhu práce či základní znalost právních předpisů a ochota se angažovat. V souhrnu by tyto znalosti a dovednosti měly zajistit (popřípadě zvýšit) konkurenceschopnost jednotlivých jedinců na pracovním trhu.

²² § 229 Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, v platném znění

²³ Velký sociologický slovník. Cit. Vyd. : heslo absolvent, str. 39

²⁴ Velký sociologický slovník. Cit. Vyd. : heslo aplikovaný výzkum, str. 1408

²⁵ tamtéž

²⁶ Velký sociologický slovník. Praha, Univerzita Karlova, Karolinum 1996. str. 556

Profese je „česky“ povolání, ale také odbornost, respektive odborností, odbornou přípravou podložené povolání. Pojem profese se vztahuje k pracovním rolím, jeho studium patří do sociologie práce.“²⁷

Trh práce, resp. ekonomické teorie trhu práce vysvětlují vztahy mezi kvalifikací, mzdovou diferenciací a alokací pracovníků na různá místa a stávají se tak základem pro studium i řešení soc. problémů spjatých se zaměstnaností a také s uplatněním kvalifikace.²⁸ Ze sociologického pohledu je pro nás zajímavé především zkoumání vztahu dvou subjektů pracovního trhu, tedy strany zaměstnavatelů a zaměstnanců či uchazečů. Významnou roli zde hrají „charakteristiky (dispozice) sociálních skupin orientovat se na trhu práce.“²⁹

Zaměstnanost je „podíl zaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu, přičemž za zaměstnané jsou považováni lidé, kteří vykonávají jakoukoli placenou práci, a rovněž ti, kteří právě nepracují z důvodu nemoci, stávky nebo dovolené. Kritiky oficiálně uváděné míry zaměstnanosti poukazují na to, že neodráží počet lidí pracujících často nedobrovolně či na zkrácený pracovní úvazek. ... Mezi ekonomickým a sociologickým pojetím zaměstnanosti a nezaměstnanosti existují podstatné rozdíly. Zatímco ekonomie se vyjadřuje v abstraktních uzavřených modelech sestavených z čistě ekonomických premis a kvantifikovatelných kategorií, v nichž je zaměstnanost zkoumána v závislosti na poptávce, množství peněz, investic apod., sociologie zkoumá předpoklady těchto modelů (...), společenské faktory, institucionální konflikty, hodnotové systémy, které jsou základem tržního hospodářství.“³⁰ S pojmem zaměstnanost souvisí také často zaměňovaný pojem **zaměstnatelnost**, který bude v průběhu mé práce vícekrát zmiňován a pro účely tohoto výzkumu chápán jako schopnost získat a udržet si práci.

²⁷ Velký sociologický slovník. Cit. Vyd. : heslo profese, str. 852

²⁸ Velký sociologický slovník. Praha, Univerzita Karlova, Karolinum 1996. str. 1332

²⁹ Kuchař, P.: Trh práce – Sociologická analýza, Praha, Karolinum 2007. str. 18

³⁰ Velký sociologický slovník. Cit. Vyd. : heslo zaměstnanost, str. 1433

4. Metodika výzkumu a sběr dat

Metodika výzkumu i sběr dat respektovaly dojednání se zadavatelem výzkumu, kterým byla filozofická fakulta (děkan filozofické fakulty PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.). Výzkum probíhal pod záštitou katedry sociologie Filozofické Fakulty Univerzity Karlovy (dále jen FF UK), za pomoci jejího vedoucího Doc. PhDr. Jiřího Buriánka CSc. Výzkumný tým sestával ze dvou členů.

4.1. Dotazník

Pro výzkum byl sestaven dotazník obsahující 21 uzavřených a 4 otevřené otázky, ve kterém byli studenti FF UK dotazováni na plošnou informovanost o příležitostech budoucího zaměstnání a uplatnění na pracovním trhu, zájem o jednotlivé informace a na potřebu případně zájem o zřízení instituce, která by poskytovala poradenství v oboru pracovního trhu (informačně poradenské centrum).

4.2. Model výběru

Pro výzkum byl stanoven minimální počet respondentů 250, výsledný počet čítal 254 (studentů FF UK). Dotazovanými byli všichni studenti FF UK, včetně prvních ročníků, které se původně jevily jako sporné vzhledem k tomu, že výzkum probíhal pouze pár měsíců po zahájení jejich studia, nicméně nakonec byly taktéž zahrnuty do výzkumu.

Tab. 1. Struktura datového souboru podle ročníků

Ročník studia	Frekvence	Procenta
1	66	26,2
2	47	18,7
3	51	20,2
4	60	23,8
5 + 6	28	11,1

Skupiny studentů dle ročníků studia byly stanoveny v poměru 1:5, což se nepodařilo naplnit u posledních ročníků (5. a 6.), pro neochotu a nezájem studentů o daný výzkum. Jakožto ročník poslední, tedy „odcházející“ nemají zřejmě zájem o jakoukoli inovaci na fakultě,

bohužel jejich informace mohou být pro náš výzkum o to cennější, čím déle na fakultě studovali.

Pro potřeby výzkumu byly sloučeny kategorie 5. a 6. ročníku, vzhledem ke skutečnosti, že 6. ročník formálně neexistuje a onen rok navíc je vždy počítán jakožto prodloužení některého z ročníků studia.

4.3. Výběrový postup

Sběr dat probíhal dvěma způsoby: za pomoci tazatele byly jednotlivé dotazníky v tištěné podobě rozdávány k vyplnění v učebnách před začátkem přednášek či kurzů (po dohodě s vyučujícím) a zároveň byl dotazník v elektronické podobě zaslán všem studentům s žádostí o vyplnění a zaslání zpět na studijní oddělení. Dotazování bylo založeno na hromadném sběru dat, dotazník tedy obdrželi všichni studenti FF UK a měli příležitost se výzkumu zúčastnit.

Sběr dat v učebnách probíhal za účasti vyškolené tazatelky, studentky sociologie, která seznámila studenty s účelem výzkumu, způsobem vyplňování dotazníku a po celou dobu vyplňování byla respondentům k dispozici. Při výběru skupin pro tuto formu sběru dat bylo přihlédnuto k proporčnímu zastoupení jednotlivých oborů.

Průměrná doba potřebná pro vyplnění dotazníku byla mezi 10-15 minutami.

4.4. Průběh dotazování

Sběr dat probíhal v období od 1. 10. 2007 do 10. 11. 2007. Původní termín pro ukončení sběru dat po jednom měsíci musel být pro nízkou návratnost prodloužen o 10 dní, kdy byla doručena zbývající část dotazníků potřebná pro výzkum.

4.5. Kódování dat, čištění a nahrávání

Data byla v průběhu následujícího měsíce od dokončení sběru kódována dvěma kodéry, členy výzkumného týmu. Ti také zajistili nahrání dat do programu SPSS a následné čištění.

5. Charakteristika souboru

V této kapitole se budu zabývat charakteristikou zkoumaného vzorku studentů především po demografické stránce, dále členění dle oborů a nakonec otázkou, zda studenti v současné době již nějaké pravidelné zaměstnání mají.

Začnu dvěma základními demografickými charakteristikami, a sice **pohlavím a věkem**.

V základním souboru převažují silně ženy (76,4 %) nad muži (23,2 %). Nakolik reprezentativní poměr vzhledem ke studentům FF UK toto tvoří se mi bohužel nepodařilo zjistit.

Věková struktura pravděpodobně zohledňuje skutečnost, že většina studentů nastupuje do prvních ročníků po dosažení věku 20 let. Více než polovinu souboru tedy tvoří studenti ve věku 20-23 let, přičemž věk respondentů začleněných do výzkumu se pohybuje mezi 18 a 33 lety.

Do 20 let	7,5 %
21 let	18,5 %
22 let	14,2 %
23 let	15,7 %
24 let	7,9 %
25-26 let	13 %
27-28 let	4 %
29 a více let	3,2 %

V základním souboru byly zahrnuty všechny hlavní **studijní obory**, oborová struktura však byla ovlivněna tím, ve kterých skupinách probíhal sběr dat formou rozdávaného dotazníku. Vzniklo tak 7 větších skupin studentů náležících k jednomu oboru. Pouze v jediné skupině mohlo dojít hojnějším zastoupením ke zkreslení, a to ve skupině studentů psychologie, kteří díky svému zaměření mohou mít například na psychologické poradenství vyhraněný názor. Analýza adjustovaných reziduí v kontingenční tabulce toto však nepotvrdila ani pro jednu z našich klíčových otázek.

6. Informovanost studentů o situaci na pracovním trhu

Z hlediska zájmu o situaci na pracovním trhu hraje významnou roli skutečnost, zda student v současné době má nějaké **pravidelné zaměstnání** (u otázky nebyl specifikován druh pracovního poměru). Tento fakt nemusí souviset se zájmem o zaměstnání v oboru, ale přesto nám poskytuje informaci o proniknutí studenta na pracovní trh. U studentů, kteří již pravidelné zaměstnání mají, se dá předpokládat, že sami zakusili proces proniknutí na pracovní trh a dokážou z praxe lépe reflektovat potřebnost informací, které se tohoto tématu týkají.

V našem případě uvedlo pravidelné zaměstnání 43,7 % studentů, 56,7 % pravidelné zaměstnání nemá. Rozložení studentů majících pravidelné zaměstnání odpovídá ročníku studia, přičemž v 6. ročníku je zastoupení takovýchto studentů nejhojnější.

Tab. 2. Zaměstnání*Ročník studia

zaměstnání * ročník studia Crosstabulation									
			ročník studia						Total
			1	2	3	4	5	6	
Zaměstnání	ano	Count	21	18	20	33	13	6	111
		% within ročník studia	31,8%	39,1%	40,0%	55,0%	61,9%	85,7%	44,4%
		Adjusted Residual	-2,4	-,8	-,7	1,9	1,7	2,2	
	ne	Count	45	28	30	27	8	1	139
		% within ročník studia	68,2%	60,9%	60,0%	45,0%	38,1%	14,3%	55,6%
		Adjusted Residual	2,4	,8	,7	-1,9	-1,7	-2,2	
Total	Count	66	46	50	60	21	7	250	
	% within ročník studia	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2sided)
Pearson Chi-Square	15,319 ^a	5	,009
Likelihood Ratio	15,758	5	,008
Linear-by-Linear Association	13,709	1	,000
N of Valid Cases	250		

a. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,11.

Důležitým kritériem v tomto případě je také místo bydliště. Data ukazují relativně více studentů, kteří z Prahy pocházejí a hodlají tu zůstat a zároveň již mají pravidelné zaměstnání. Na opačném pólu stojí studenti pocházející odjinud bez úmyslu setrvat v Praze, kteří pravidelné zaměstnání z větší části nemají.

Tab. 3. Zaměstnání*Bydliště

zaměstnaní * bydliště Crosstabulation							
			bydliště				
			Z Prahy a zůstanu	Odjinud, ale zůstanu v Praze	Odjinud a nezůstanu	Jiná situace	
zaměstnaní	ano	Count	48	36	22	6	112
		% within bydliště	56,5%	43,4%	30,1%	60,0%	44,6%
		Adjusted Residual	2,7	-,3	-3,0	1,0	
	ne	Count	37	47	51	4	139
		% within bydliště	43,5%	56,6%	69,9%	40,0%	55,4%
		Adjusted Residual	-2,7	,3	3,0	-1,0	
Total		Count	85	83	73	10	251
		% within bydliště	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,037 ^a	3	,007
Likelihood Ratio	12,227	3	,007
Linear-by-Linear Association	6,292	1	,012
N of Valid Cases	251		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,46.

6.1. Představa budoucího zaměstnání

Následující kapitola si klade za úkol zjistit, zda si již studenti vytvořili konkrétní představu o jejich budoucím povolání a okruhu zaměstnavatelů, kteří by jim takovéto zaměstnání mohli nabídnout.

Přibližně $\frac{3}{4}$ studentů mají již nějakou **představu o budoucím povolání** vytvořenou. 27,6 % respondentů má již konkrétní představu, 59,8 % částečnou a 12,6 % představu nemá.

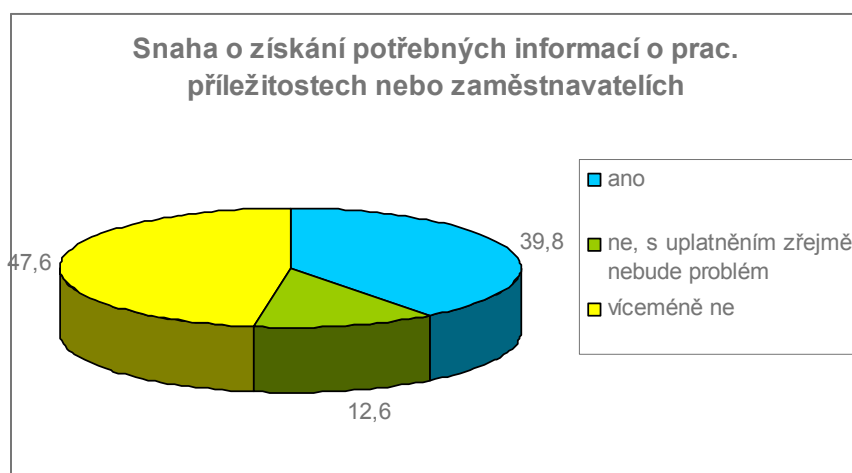
Podobné byly odpovědi na otázku zjišťující **představu o vhodných pracovních příležitostech či zaměstnavatelích**, kteří by mohli takové uplatnění nabídnout. U studentů, kteří mají představu jasnou, se výsledek téměř nelišil (29,5 %), zaváhání však bylo znát u respondentů, kteří mají představu jen částečnou (49,2 %), o to více pak bylo studentů, kteří přiznali, že takovou představu nemají (21,3 %).

Z obou otázek v souhrnu tedy vyplývá, že necelá třetina studentů má již vytvořenou relativně konkrétní představu o tom, co a kde chtějí po absolvování vysoké školy dělat, polovina z nich má představu alespoň částečnou. Samo o sobě to již poukazuje na určitou informovanost ohledně svého uplatnění. Samozřejmě lze předpokládat, že většina z nich si takovou představu utvořila již při výběru studia. Analýza adjustovaných reziduí neprokázala žádnou významnější závislost těchto představ na ročníku, ve kterém studenti studují. Tomu, z čeho jejich informovanost pramení a jaké informace pokládají studenti za důležité, se věnuje následná kapitola.

6.2. Čerpání informací

Následující otázky byly studentům pokládány za účelem zjištění, zda a kde studenti získávali informace o vhodných pracovních příležitostech, uplatněních a zaměstnavatelích, kteří takové pracovní příležitosti nabízejí.

Graf. 3. Získávání informací o vhodných pracovních příležitostech nebo zaměstnavatelích

Téměř polovina studentů (47,6 %) uvedla, že se víceméně o takové věci nezajímala, další část (12,6 %) informace nevyhledávala s přesvědčením, že s uplatněním zřejmě nebude žádný problém. Studentů, kteří takovéto informace vyhledávali, bylo 39,8 %. Další otázka (baterie), týkající se na zdroje vyhledávaných informací, opět vycházela z té předchozí a studenti v ní uváděli, do jaké míry nabízené zdroje využívali.

Tab. 4. Využití zdrojů vyhledávaných informací

	hodně	trochu	minimálně	Ø
Rady rodičů, přátel, známých	27,6 %	36,6 %	21,3 %	1,93
Inzeráty v novinách a časopisech	16,1 %	29,1 %	38,6 %	2,27
Informace z vývěsek a materiálů kateder, z odborné praxe	24 %	32,3 %	26 %	2,02
Konzultace s učiteli	5,1 %	20,5 %	53,5 %	2,61
Poradenská centra, agentury	5,5 %	10,2 %	62,6 %	2,73
Jiné zdroje	18,9 %	19,7 %	26,4 %	2,12

Nejvíce studenti využívají *informací z rad rodičů, přátel i známých* (dohromady 64,2 %). Zřejmě se může jednat o v naší zemi přetrvávající trend jistoty v hledání práce přes „známé“ (stejně tak jako zaměstnavatelé přednostně obsazují do volných pozic rodinné příslušníky či „známé“ některého z důvěryhodných zaměstnanců) dalším důvodem je bezesporu fakt, že respondenti k takovýmto informacím a radám v okruhu svých blízkých

přicházejí, aniž by o to museli výrazně usilovat. Druhým nejvyhledávanějším zdrojem informací jsou pro studenty informace z *vývěsek a materiálů kateder a odborné praxe* (v celkovém součtu 45,2 %). Zde studenti také mohou přicházet s těmito informacemi styku bez většího úsilí. Studium většiny oborů na FF UK vyžaduje absolvování praxe, mimo to mnohé katedry nabízejí zájemcům příležitostně různé brigády, které taktéž náleží studovanému oboru. 38,6 % využívá k získávání informací *jiné zdroje*. Respondenti měli možnost zde uvést, o jaké zdroje se jedná, této možnosti využilo sice jen minimum respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, v drtivé většině však byl uváděn jako zdroj internet. *Inzeráty v novinách a časopisech* jsou zdrojem, který se umístil v relativním středu škály, kde se studenti jen v mírně větší míře přikláněli názoru, že těchto informací jakkoli využívají. *Konzultace s učiteli* je pak studenty využívána spíše minimálně.

Pro nás v této práci stěžejní zdroj, a sice *poradenská centra a agentury*, jsou studenty využívána nejméně. Otázkou zůstává, zdali se tomu tak děje z důvodu, že studenti k takovýmto organizacím nemají přístup, nebo tuto možnost prozatím nebrali v potaz, či zda o takový přístup k informacím nemají zájem. Možným vysvětlením je také dostupnost většiny informací na internetu, ze kterého velká část dotazovaných čerpá. Blíže se však otázkou ohledně poradenských center budu v následujících částech této práce ještě zabývat.

Problém s charakteristikou „podotázky“³¹ zde byl částečně vyřešen konkrétnější formulací, byla tedy představena jako otázka pro ty, kteří se „alespoň trochu“ o informace ohledně příštího pracovního uplatnění zajímají. Přesto velká část respondentů odmítla odpovědět (37 % studentů neodpovědělo na ani jednu z otázek, které baterie obsahovala), proto bych jí pro případné další zkoumání taktéž navrhovala umístit jako otázku pod filtrem, i přesto, že by zde hrozilo, že bychom se připravili o další část respondentů, a to těch, kteří v předešlé otázce uvedli, že tyto informace víceméně nevyhledávali.

6.3. Hodnocení vztahu vzdělání a zaměstnání

V tomto tématu se budu věnovat tomu, jak studenti hodnotili své probíhající vzdělání na FF UK ve vztahu k možnému uplatnění na pracovním trhu, jaké aspekty související se studiem

³¹ Příloha 1, otázka č. 4

budou podle nich nejlépe využitelné při hledání zaměstnání a do jaké míry mají studenti pocit, že je škola připravila (připravuje) na budoucí práci.

Studenti reflektovali **uplatnitelnost svého studijního oboru** v bateriové otázce, která se tázala nejen na jejich stávající obor, ale i na profese, které s daným oborem mohou souviset, nebo dokonce které s ním nesouvisí.

Absolutní většina studentů je toho přesvědčení, že se *ve svém oboru* určitě (45,7 %) nebo částečně (41,3 %) uplatní. V případě *profesí s jejich oborem souvisejících* se názory příliš nemění, jen s tím rozdílem, že těžiště se přesouvá spíše k částečnému uplatnění (45,3 %), nicméně jistých si s takovýmto uplatněním zůstává jen o málo studentů méně (42,1 %).

Většina studentů (46,9 %), kteří by v případě zájmu nebo nutnosti hledali *uplatnění i v úplně jiných oborech*, se přiklání k názoru, že by jejich zaměření bylo částečně uplatnitelné. Menší část (33,1 %) si je tímto tvrzením jistá. Pouze 15,4 % studentů se domnívá, že by se svým zaměřením uplatnila v jiných oborech jen sotva.

Souhrnně řečeno jsou si studenti vzhledem ke svému zaměření celkem jistí, že najdou uplatnění a to i v profesích, které nesouvisí přímo s jejich zvoleným studijním oborem. Dokonce velká část z nich uvádí, že by našli uplatnění i v úplně jiné profesi. Sama tato informace již poukazuje na to, že nějaké povědomí o situaci na pracovním trhu mají a že kalkulují s využitelností svého studijního oboru (což pravděpodobně činili již během výběru svého studia). Dalším faktem, který nám z tohoto vyplývá, je relativní oborová otevřenost studia na FF UK, což má za následek větší flexibilitu a následně lepší uplatnitelnost jejich studentů.

Další otázka se týkala důležitosti, jakou jednotlivým **kategoriím, které by absolventům při hledání práce mohly pomoci**, studenti přikládali. Pro přehlednost uvádím v procentech výsledky celé baterie otázek, kde studenti na škále 1 (velmi důležité) – 5 (vůbec ne) zaznamenávali důležitost následujících kategorií spolu s průměry jednotlivých otázek:

Tab. 5. Důležitost jednotlivých kategorií pro hledání zaměstnání

	Výsledky v %					Ø
Výborné studijní výsledky	7,5	18,9	25,2	29,1	17,7	3,31
Kontakty a doporučení vašich pedagogů	29,9	30,7	24,4	8,3	6,7	2,31
Dostatek informací o nabídce pracovních míst	53,1	26,4	13,4	4,3	2,0	1,75
Dovednosti potřebné při účasti v konkurech, výběrových Řízeních	50	28	14,2	4,7	2,4	1,81
Zkušenosti z předchozích zaměstnání nebo brigád	40,2	26,4	20,1	9,1	3,5	2,09
Znalosti právních předpisů v oblasti pracovních vztahů	9,4	24,0	29,1	23,6	13	3,07
Psychologické poradenství (třeba k tomu, jaké zaměstnání by pro vás bylo nejvhodnější)	4,7	15,4	20,9	30,3	27,6	3,61
Rady odborníků zabývajících se trhem práce, jeho trendy, statistikami, apod.	7,1	22,4	20,1	28,3	20,1	3,33
Konzultace s absolventy, kteří již zkušenosti s hledáním míst mají	27,2	41,7	17,7	8,3	3,9	2,19

Tabulka odpovědí ukazuje, že *studijní výsledky* nepatří dle názoru studentů mezi kategorie, které by jim mohly při hledání práce pomoci. Podobně „nedůležité“ se jeví také *psychologické poradenství*. Otázka na *rady odborníků*, zabývajících se trhem práce, byla hodnocena celkem rozporuplně, přesto se odpovědi častěji přikláněly na zápornou stranu, tedy byla hodnocena jako spíše nedůležitá. Naopak na pomyslné špičce mezi záležitostmi, které by studentům mohly pomoci, se umístil *dostatek informací o nabídce pracovních míst* spolu s dovednostmi, *potřebnými při účasti v konkurech a výběrových řízeních*. Pro studenty důležité se také jeví *zkušenosti z předchozích zaměstnání nebo brigád*. Další kategorií, kterou studenti hodnotí jako spíše důležitou, jsou *kontakty a doporučení pedagogů a konzultace s absolventy*, kteří již zkušenosti s hledáním míst mají. Je zde znatelná tendence studentů přikládat důležitost nejvíce svým vlastním schopnostem, dovednostem a nabytým informacím, nadále pokračovat přes své zprostředkované okolí (profesoři, studenti), a v nutném případě skončit u odborníků všemožného druhu.

Mezi předpoklady pro úspěšné ucházení se o zaměstnání jistě náleží lví podíl také škole. Tázali jsme se proto studentů, jak je **škola** na toto **připravila**. Jedná se opět o bateriovou otázku, kde respondenti na škále 1 (výborně) – 5 (špatně) hodnotili jednotlivá kritéria. Ta jsou seřazena dle průměrů podle toho, jak je studenti hodnotili, od nejlepšího po nejhorší:

1. dobré teoretické a metodologické základy oboru	2,22
2. široké spektrum uplatnění oboru v praxi	2,91
3. schopnost domluvit se cizími jazyky	3,11

4. připravenost pracovat případně i v jiných oborech	3,30
5. schopnost pracovat s lidmi, vést týmy, učit, apod.	3,37
6. informovanost o pracovních příležitostech	3,58
7. schopnost pracovat s výpočetní technikou, informačními systémy	3,64
8. základními znalostmi právních aspektů zaměstnání	3,94
9. základními znalostmi třeba pro samostatné podnikání, založení živnosti	4,26

Většina zde zmíněných kritérií víceméně přímo souvisela s výukou, ty se také v pomyslném žebříčku umístily na vyšších příčkách. Kritéria, která naopak byla hodnocena jako nejhorší, se týkala okrajových informací, které jsou na škole přístupné, nejsou však většinou zahrnuty do studijního plánu. Aspekty týkající se hledání zaměstnání a zjišťování informací nepovažují studenti za ty, na které by je škola dobře připravila.

Celou tuto baterii otázek charakterizoval vcelku skeptický postoj studentů. Pouze první dvě kritéria se ve výsledku jevila jako veskrze pozitivní, průměry se jinak většinou pohybovaly kolem středu, tvořily tedy neutrální hodnoty, a kritérium znalostí pro samostatné podnikání se již prokázalo jako jednoznačně negativní. Je možné, že studenti zaujímají prvoplánově lehce negativní postoj k tomu, jak je škola připravuje, právě proto, že to je „škola“ a ta v povědomí studentů často zůstává protipólem k praxi. Stejně tak může hrát roli skutečnost, že velká část respondentů se nachází na začátku či v průběhu studia a tak není schopná pořádně reflektovat situaci.

Na tuto otázku navazovala ještě jedna, kde studenti měli možnost uvést, co z předchozího seznamu jim chybí či v blízké budoucnosti bude chybět, přičemž jim byly nabídnuty dvě položky, 1. a 2. místo. Jak už to u otevřených otázek bývá, většina respondentů nevyužila možnosti na tuto otázku odpovědět. Studenti, kteří na otázku odpověděli (22,8%) nejčastěji uváděli široké spektrum uplatnění oboru v praxi (38%), na druhém místě pak schopnost pracovat s lidmi, vést týmy, učit, apod. (19,4%).

Otázka, která následovala, nereflektuje tak docela vztah probíhajícího vzdělání a zaměstnání, ale zjišťuje informace o tom, zda studenti již na **pracovní trh** nějakým (a jakým) způsobem pronikli. V průměru polovina všech dotazovaných již nějakou praxi ať již v oboru či mimo obor absolvovala. Nejvíce praxe absolvovali studenti prací mimo svůj obor. Nejčastější formou byly kratší pracovní zkušenosti, či příležitostné brigády kdekoliv. Tu absolvovalo

63 % dotázaných. Dalším byly kratší, třeba opakované zkušenosti se zaměstnáním v oboru (45,3 %) a absolvování odborné praxe v rámci studijního oboru (43,7 %), což se překvapivě neodvívá od ročníku studia.

S nepříliš odlišným výsledkem se setkala také kategorie pracovního poměru delšího, než 3 měsíce, ale mimo obor (40,2 %). Poslední zmiňované kategorie nezaznamenaly mezi sebou přílišné rozdíly. Kratší zkušenosti mimo obor znatelně ostatní kategorie převyšují, podobně jako pracovní poměr v oboru na delší dobu, než 3 měsíce, je kategorií nejméně zastoupenou, přesto se s ní ztotožnilo 31,5 % dotázaných studentů.

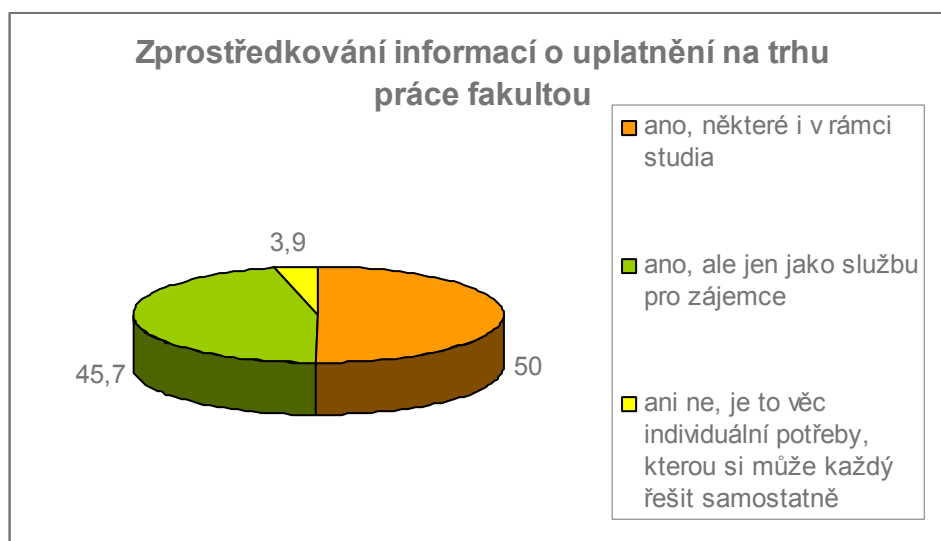
6.4. Zřízení instituce poskytující poradenství v oboru pracovního trhu

Všechny předchozí otázky směřovaly nějakým způsobem k otázkám pro náš výzkum klíčovým, které zjišťovaly, jestli by studenti na základě všech uvedených informací měli zájem o nějakou formu podpory a poradenství organizované fakultou, jakou formu by případně mělo takové poradenství mít, jaké informace by prostřednictvím takové instituce měli studenti získávat a především zdali by studenti měli sami zájem takovou instituci využívat.

Ptali jsme se respondentů, zda by bylo dobré, aby fakulta nabízela zájemcům **zprostředkování informací o uplatnění na trhu práce** nebo rozvoj některých dovedností pro tuto oblast. Odpovědi jednoznačně ukazují, že by studenti takovou nabídku na fakultě uvítali.

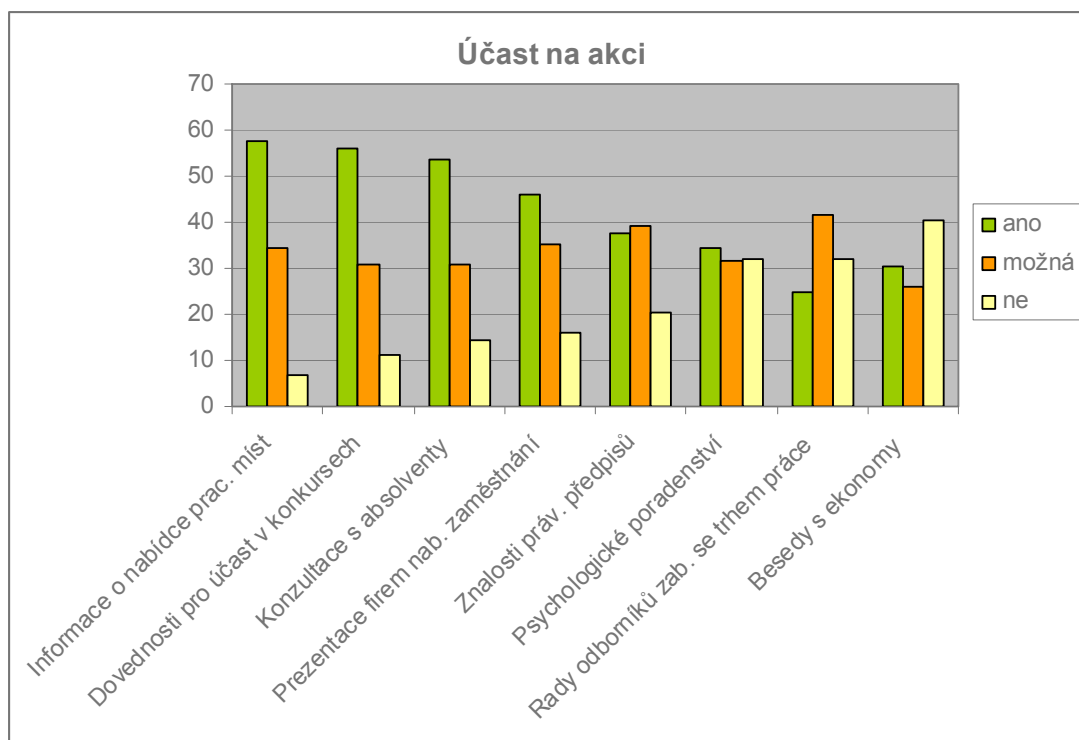
Polovina studentů by tyto informace ráda přijímala i v rámci studia, dalších 45,1 % by ji uvítalo jen jako službu pro zájemce. Pouhých 3,9 % se ztotožnilo s názorem, že to vlastně ani potřeba není a jedná se o věc individuální potřeby, kterou si může řešit každý samostatně. Odpověď „ne, takové věci nejsou úkolem vysoké školy“ neuvedl ani jeden z dotázaných.

Graf. 4. Zprostředkování informací o uplatnění na trhu práce fakultou

Otázkou zůstává bez ohledu na předešlé odpovědi, zda by studenti na přednášku, která by jim přinášela níže zmíněné informace, šli. Pro odpovědi byla nabídnuta tříbodová škála s odpověďmi: ano, možná, ne. Graf znázorňuje jednotlivé položky v pořadí podle průměrů.

Graf 5. Účast na akci, jejíž náplní by byly následující informace

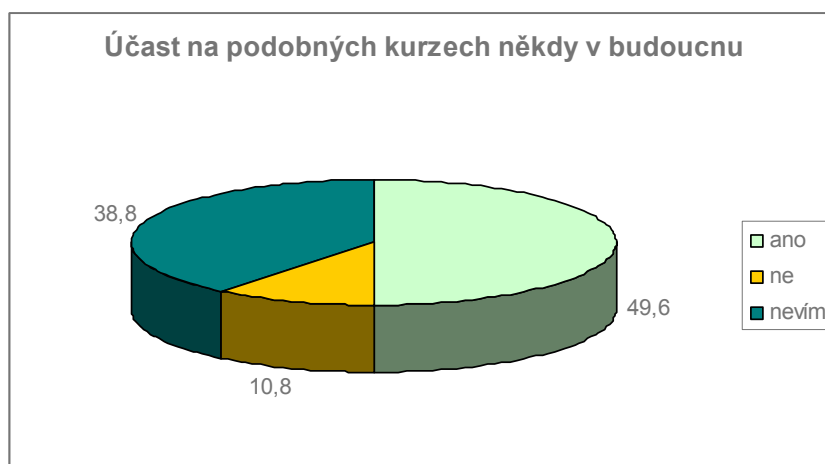
Z tohoto pořadí náplní přednášek je patrné, že studenti nemají zájem o příliš detailní informace (přehled informací, dovednosti potřebné v konkurenci) a chtěli by v případě, že by byl zájem, být informováni spíše plošně, případně dostat informace z oboru, který by pro ně byl zajímavý (prezentace firem nabízejících zaměstnání). Opět je zde evidentní, že ochotněji přijmou zkušenosti absolventů, kteří již na pracovní trh pronikli, než radu některého z odborníků.

Nutno podotknout, že v souhrnu i u této otázky byl zaznamenán spíše neutrální postoj. Pokud bychom s touto otázkou chtěli pracovat v souhrnu, vytváří nám kontrast oproti otázce předešlé, kde naprostá většina studentů uvedla, že by o takovéto informace měla zájem. Zde je znatelné, že s tím, zda by na takovou akci šli, si nejsou již tak jistí.

Otázka, která v dotazníku následovala, reflektovala otázku předchozí. Studenti zde měli uvést, své mínění, zda získání takovýchto informací může **ovlivnit jejich konkurenceschopnost na trhu práce**. 66,2 % respondentů je přesvědčeno, že ano, 23,6 % si není jistých a 11,2 % studentů uvedlo, že ne.

Další zjišťovanou informací bylo, zda by se studenti chtěli podobných kurzů na podporu uplatnění studentů v praxi **zúčastnit třeba někdy v budoucnu**. Odpovědi byly podobné souhrnu otázky, zda by studenti na šli na takovou akci, která by jim poskytla jednotlivé okruhy informací (jejichž výčet je uveden na předchozí straně).

Graf 6. Účast na podobných kurzech někdy v budoucnu

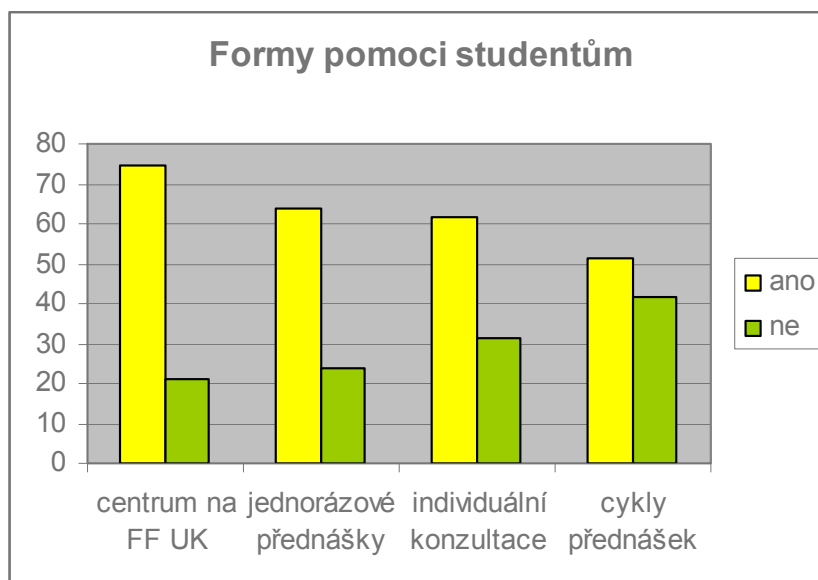

Polovina (49,6 %) dotázaných souhlasila, velká část (38,8 %) se přiklonila k názoru, že neví a záleželo by na okolnostech, zbytek (10,8 %) by na takový kurz nešel.

6.5. Informačně poradenské centrum

Pokud by bylo možné na FF UK zřídit centrum, či instituci, která by studentům nabízela potřebné informace, je důležité být informován o tom, jakým způsobem by měly takové informace být studentům nabízeny a předkládány. Jedním z rozhodujících činitelů o její zájem by byla také forma, v jaké by se uskutečňovala. Následující graf prezentuje jednotlivé formy v pořadí, v jakém je studenti ohodnotili:

Graf 7. Formy pomoci studentům s uplatněním na trhu práce

Z nabízených možností by studenti nejvíce uvítali stálé centrum na FF UK (74,8 % se k tomuto vyjádřilo v kladném smyslu), kde by byly informace a kontakty k dispozici, což odráží již v předchozích otázkách zmiňovanou informaci, že by studenti uvítali spíše příležitost či možnost takové to informace sami vyhledat a takové centrum by jim proto posloužilo jen jakýsi prostředník, jako ono místo KDE potřebné informace mohou získat. Dalším spíše vítaným druhem takového poskytování informací pro studenty by byly jednorázové přednášky či individuální konzultace s odborníkem. K cyklům přednášek se studenti stavěli vesměs rozporuplně.

V případě, že by se jednalo o **přednášky, či semináře**, optimální délka by pro téměř polovinu (40,6 %) z nich byla v délce 30 – 60 minut, nebo v druhém případě 60 – 90 minut. (37,3 % dotázaných, dalších 15,3 % by takovou přednášku preferovalo kratší, než 30 minut.)

Možnou alternativou k besedám a seminářům by mohly být také **přednášky zahraničních lektorů**. Polovina studentů by je uvítala, další třetina neví a zbylých 18,5 % by na takovou přednášku nešla.

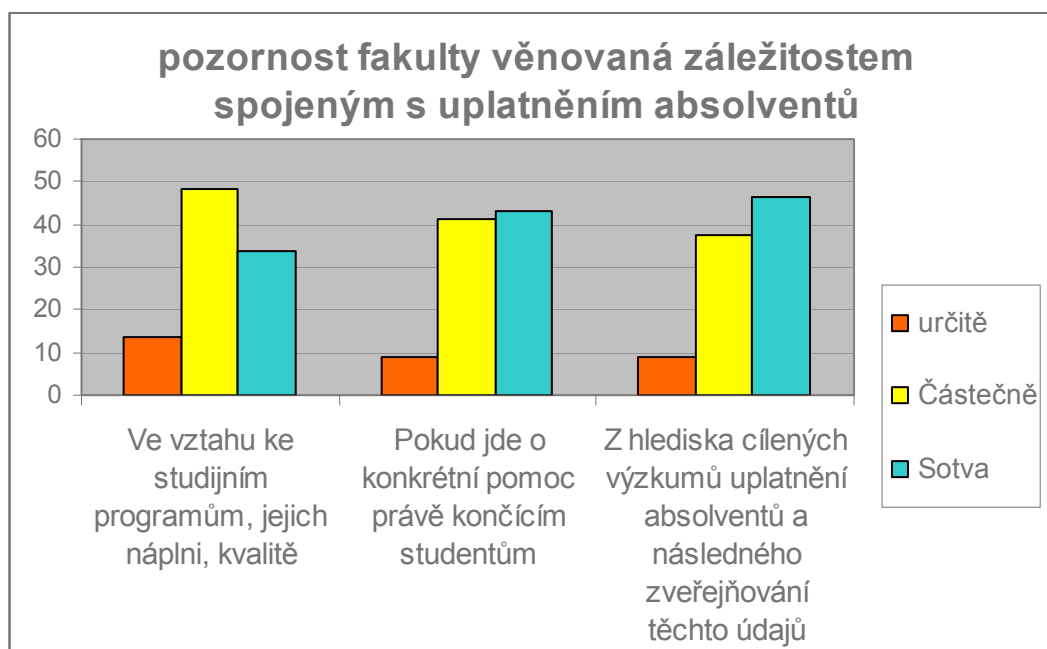
U studentů byl zjišťován i jejich názor na **důležitost dílčích znalostí**, které svým obsahem spadají pod problematiku **trhu práce**. Pro odpovědi zde byla vytvořena baterie 4 dílčích témat, u kterých respondenti na čtyřbodové škále (určitě, možná, spíš ne, ne) vyjadřovali míru důležitosti, jakou jim jakožto studenti přikládají.

Tab. 6. Důležitost dílčích znalostí z oblasti trhu práce

	Určitě + možná	Spíš ne + ne
Po jakých odbornících a nových oborech je poptávka na trhu práce	79,6 %	18,9 %
Jaké nové trendy tento trh charakterizují	76,4 %	22 %
Kde lze takové informace získat	85,4 %	12,6 %
Kde lze absolvovat doplňková školení, kurzy apod.	85,3 %	11,8 %

Vzhledem ke všem zmíněným okruhům byly odpovědi velmi pozitivní, je tedy evidentní, že všechny tyto znalosti jsou pro studenty důležité. Z pořadí nám opět vyplývá fakt, že studenti především chtějí vědět, KDE hledat informace a až v druhé řadě přijímat informace jako takové, což se již ukázalo v jedné z předchozích otázek. Mohlo by to být chápáno i tak, že studenti zatím nemají potřebu takovéto informace vyhledávat, ale připouštějí, že v budoucnu je potřebovat budou, proto by rádi věděli, kde je mají hledat, až takováto situace nastane. Studenti měli nadále zhodnotit, **jak moc fakulta věnuje pozornost záležitostem spojeným s uplatněním absolventů**, a to ve třech kritériích, které byly opět umístěny v bateriové otázce.

Graf 8. Pozornost fakulty věnovaná záležitostem spojeným s uplatněním absolventů

Tab. 7. Pozornost fakulty věnovaná záležitostem spojeným s uplatněním na trhu práce

	Ø
Ve vztahu ke studijním programům, jejich náplni, kvalitě	2,21
Pokud jde o konkrétní pomoc právě končícím studentům	2,37
Z hlediska cílených výzkumů uplatnění absolventů a následného zveřejňování těchto údajů	2,41

Jak ukazuje graf i průměry v tabulce, studenti hodnotí pozornost fakulty těmito kategoriím dosti záporně. Fakulta dle jejich hodnocení v tomto ohledu nevěnuje dostatečnou pozornost ani v jedné z nabízených kategorií. Nejvíce opomíjenou kategorií představují *cílené výzkumy uplatnění absolventů spojené se zveřejňováním výsledků*, téměř společně s *konkrétní pomocí právě končícím studentům*. *Uplatnění absolventů ve vztahu ke studijním programům, jejich náplni a kvalitě* dopadlo sice z nabízených tří kategorií nejlépe, přesto se pohybuje na ne příliš uspokojivé pozici, kde většina studentů vnímá pozornost jemu věnovanou jen jako částečnou.

Nakonec byla respondentům položena otázka, zda by se jako studenti byli ochotni podílet na vytváření nových studijních oborů. Otázka s naším tématem zdánlivě nesouvisí, přesto na závěr poukazuje na ochotu se zaangažovat. Kategorie odpovědí ano, ne a nevím byly zastoupeny v přibližně stejném poměru s mírným příklonem na souhlasnou stranu, nicméně největší zastoupení studentů odpovědělo, že neví.

7. Shrnutí

Studenti povědomí o své uplatnitelnosti celkem mají, i když polovina z nich žádné informace nevyhledávala, přesto pouze čtvrtina z nich přiznala, že představu o svém budoucím zaměstnání nebo zaměstnavateli nemá. Informace ke studentům přicházejí z různých zdrojů, nečastěji však z bližšího okolí (jako je rodina, známí,...), nebo míst, kde se běžně pohybují (škola), včetně internetu. Možnou příčinou může být na jednu stranu vyšší důvěryhodnost, na druhou vyšší přístupnost těchto informací, ale v případě studentů bych jí přikládala spíše „lenosti“ (nebo říkejme tomu raději „neochota“) takové věci vyhledávat dříve, než budou minimálně aktuální, spíše však než budou nutné, a do té doby přijímat pouze informace, které se k nim dostanou bez většího přičinění. Poradenská centra využívají studenti z uvedené nabídky nejméně. Otázkou stále zůstává proč, a ta zůstane pravděpodobně nezodpovězena. Můžeme se jen domnívat, že studenti o takových agenturách nejsou příliš informováni, že k nim nemají přístup, nebo že je nenapadlo zatím takovou službu využít.

Vzhledem ke své uplatnitelnosti na trhu práce mají studenti celkem příznivé vyhlídky, a to nejen ve svém oboru, ale i v oborech souvisejících, nebo dokonce i mimo obor. Přesto zde existuje několik věcí, které by jim mohly jejich vstup na trh práce usnadnit. V první řadě jsou to informace o dostupných místech. Je to kategorie, která se rychle mění a je nutné ji sledovat průběžně, proto jsou tyto informace dosti cenné a také náročné na vyhledávání. Toto je také jedna z oblastí, kterou by se podle studentů mělo zabývat informačně-poradenské centrum. Další jsou dovednosti při konkurzech a zkušenosti z předchozích zaměstnání. Studenti mají v tomto případě, nejen při získávání informací ale i při ucházení se o zaměstnání, tendenci začínat u sebe (co já vím, co já umím, s čím já mám zkušenost), pokračovat přes své okolí (co oni mi mohou nabídnout) a až v poslední řadě využít pomoci odborníků. Pravděpodobně se jedná o univerzální přístup k řešení problémů nebo situací, který se tímto jen potvrzuje. Je možné, že zavedením příslušné instituce na FF UK, kde by tím pádem měli studenti potřebné informace dobře přístupné, by se tento postup mohl (v nejlepším možném případě) modifikovat. To ovšem zůstává otázkou pro případný další výzkum.

Jaký budou mít studenti úspěch na trhu práce je mimo jiné i vizitkou školy. Ta by je měla na jejich zaměstnání připravit. Tuto funkci školy hodnotili studenti víceméně dobře, v jednotlivých kategoriích pak nejlépe hodnotili oborové informace, což je pochopitelné

a také to dobře odráží hlavní účel školního vzdělávání. Ostatní kategorie, které se týkaly spíše kvalifikačních dovedností, které tak docela nesouvisejí s oborem, ale pojímají obecnější informace či informace z jiných oborů (právo, ekonomie, pedagogika, výpočetní technika) se pohybovaly kolem průměru nebo pod průměrem. Nejvíce studenti postrádají připravenost z hlediska jistých právních aspektů týkajících se zaměstnání nebo samostatného založení živnosti, avšak, jak již předem sami uvedli, nepovažují tyto informace za ty klíčové, které by jim mohly výrazněji při hledání uplatnění pomoci. Informovanost o pracovních příležitostech, která jimi byla hodnocena jako nejdůležitější z nabízených možností, se pohybuje lehce pod průměrem. Vzhledem ke své důležitosti pro studenty tedy vytváří prostor pro zlepšení. Otázka se však může znovu obrátit na vyhledávání informací, kterému se studenti příliš nevěnují, zároveň by ale takovými informacemi chtěli disponovat.

Odpovědi na otázky ohledně zřízení instituce, která by studentům pomáhala rozšířit či podpořit jejich kvalifikaci, a tím i uplatnitelnost na trhu práce, mluví jednoznačně v její prospěch. Ano, chceme mít na fakultě takovou instituci, ano, chceme dostávat informace, a to především o nabídce pracovních míst a dovednostech v konkurenci, stejně tak i zkušenosti předávané prostřednictvím absolventů, kteří na pracovní trh úspěšně pronikli. To jsou ostatně první tři kategorie, které studenti hodnotili jako nejdůležitější při ucházení se o zaměstnání. Dalším okruhem informací, o které by studenti měli zájem, jsou prezentace firem nabízejících zaměstnání. Na druhou stranu poradenství či besedy s odborníky (ať už psychology, ekonomy či odborníky zabývajícími se pracovním trhem) by tolik nevyhledávali. Zároveň převážná většina respondentů uvedla, že takové schopnosti by zvýšily jejich konkurenceschopnost na trhu práce.

Případnou účast na kurzech na podporu uplatnění budoucích absolventů v praxi připustila polovina dotázaných, ostatní spíše neví. Zřejmě by se situace následně odvíjela od tématu nabízených kurzů.

Pokud se jedná o formu nabízených služeb, studenti by nejvíce uvítali právě zřízení stálého poradenského centra na FF UK. Další možnou alternativou by pak byly přednášky či semináře s optimální délkou 30-60, popřípadě 60-90 minut. Přednášky zahraničních lektorů by uvítala přibližně polovina dotázaných.

Důležitost jednotlivých informací o situaci na pracovním trhu nezaznamenala příliš velké rozdíly, přesto se zde opět projevil již dříve zmíněný fakt, že studenti v první řadě chtějí vědět, kde takové informace mají hledat a až v druhé řadě jsou pro ně důležité informace jako takové.

Pozornost fakulty věnovaná záležitostem spojeným s uplatněním absolventů nebyla obecně hodnocena pozitivně. Pouze ve vztahu k náplni a kvalitě studijních programů byla hodnocena jako částečná, konkrétní pomoc právě končícím studentům a prezentace výsledků cílených výzkumů uplatnění absolventů zaznamenala spíše negativní reakce. Zde má fakulta prostor ke zlepšení.

7.1. Návrhy na zlepšení a případná doporučení pro další výzkum

Pro případný další výzkum by se jistě hodilo zařadit do výzkumu více studentů vyšších ročníků (či alespoň lépe „pohlídat“ návratnost jejich dotazníků), kteří by díky několikaletému působení na škole dokázali lépe reflektovat situaci i díky tomu, že se již sami ke vstupu na pracovní trh připravují a jistě zpětně přemýšlí o své kvalifikaci.

V dotazníku se vyskytovaly otázky³², které byly svým zněním problematické a částečně nekořespondovaly s možnými odpověďmi na otázku předchozí. Respektive na danou otázku odpovídali i respondenti, kteří by pro svou odpověď v otázce předešlé neměli být dále tázáni. Tyto otázky bych radila pro příště umístit jako otázky pod filtrem. Respondenti, kteří odpovídali například na získávání informací³³ kladně, mohou být následnou otázkou tázáni na specifikaci zdrojů informací, respondenti, kteří informace nevyhledávali, by pak mohli být dotazováni na důvody, proč tomu tak bylo. Tato otázka zůstala výzkumem nezodpovězená, i když nebyla pro dané téma klíčová, jistě by pomohla lépe zmapovat situaci. Nabízenými možnostmi pro odpovědi by mohly být: nezájem, špatný přístup k informacím, neaktuálnost tématu apod.

Z výzkumu jsme se dozvěděli, že studenti příliš nevyužívají k získávání informací poradenská centra. Že k tomuto dochází, jsme měli šanci zjistit až prostřednictvím analýzy výsledků, nicméně vzhledem k zadání výzkumu by bylo užitečné znát informace o tom, proč tomu tak

³² Příloha 1, Ot. 2 a 4

³³ Příloha 1, Ot. 4

je. Jestli je studenti nevyužívali proto, že o nich nevěděli, neměli k nim přístup, nedůvěřovali jim nebo o nich věděli a nevyužili je stejně tak, jak to mohou učinit v případě informačně poradenského centra vybudovaného na FF UK. Pokud by se potvrdila již mnohokrát zmíněná tendence důvěřovat více okruhu přátel a známých, měli bychom námět na další výzkum. Jak překročit bariéru k instituci? Jak by měla tato instituce vystupovat, aby si získala důvěru studentů?

8. Závěr

Studenti o svém uplatnění přemýšlejí. Přemýšlejí i o situaci na pracovním trhu a získávají různé informace. Zároveň si jsou ale vědomi toho, že to nestačí. Potřebují zvýšit svou kvalifikaci, tím svou konkurenceschopnost a být lépe připraveni, aby mohli úspěšně vkročit do další etapy svého života a najít si pracovní uplatnění. Chtějí mít přehled, chtějí si osvojit dovednosti, které následně využijí při výběrových řízeních a konkurencích, a potřebují nasbírat zkušenosti, i když budou zprostředkované.

Studenti nevidí ve svém uplatnění větší problém, což podporuje i fakt, že polovina z nich má již pravidelné zaměstnání, a jsou ochotni pro práci v nutném případě i opustit svůj obor. Přesto si uvědomují, že by jim zvýšení kvalifikace usnadnilo hledání zaměstnání. Informací nemají dostatek, chtějí je dostávat a především potřebují vědět, kde je mají hledat. Zřízení informačně poradenského centra se tedy jeví jako ideální řešení, zároveň pak pro fakultu jako vhodná příležitost k tomu, aby vyplnila prostor, ve kterém má dle názoru studentů ještě rezervy, a to věnování větší pozornosti záležitostem s uplatněním (budoucích) absolventů. Drobným „ale“ zde zůstává fakt, že studenti si nejsou tak docela jistí, zda by takové centrum navštěvovali, či zda by využívali jeho služeb. Proč a čím by se studenti dali na takové centrum „nalákat“ zůstává však příležitostí pro další výzkum.

9. Seznam literatury

- Mareš, P.: Nezaměstnanost jako sociální problém, SLON, Praha 1994.
- Koucký, J., Zelenka, M.: Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008 - Shrnutí. Praha, Středisko vzdělávací politiky, 2008.
- Kuchař, P.: Trh práce – Sociologická analýza, Praha, Karolinum 2007.
- Vendel, Š.: Kariérní poradenství. Praha, Grada Publishing 2008.
- Mareš, P., Sirovátka T.: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno, Masarykova univerzita v Brně 2003.
- Beneš M. a kol.: Marketing a práce s absolventy vysokých škol. Praha, Eurolex Bohemia, 2001
- § 229 Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, v platném znění
- Velký sociologický slovník. Praha, Univerzita Karlova, Karolinum 1996.

10. Internetové zdroje

Český statistický úřad: www.czso.cz

- Statistické ročenky
- Zaměstnanost, nezaměstnanost
- Vysoké školy - přijímací řízení - veřejné vysoké školy; rok 2008
- Vysoké školy veřejné - základní přehled za rok 2008 ExcelPDF
- Vysoké školy soukromé - studenti, absolventi; rok 2008
- Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS – časové řady
- Absolventi škol

Publikace národního ústavu odborného vzdělávání: www.nuov.cz

Univerzita Karlova, Informačně poradenské centrum: ipc1.cuni.cz/absolvent

Filozofická fakulta: www.ff.cuni.cz

- Výroční zpráva FF UK za rok 2008

11. Seznam tabulek

Tab. 1. Struktura datového souboru podle ročníků

Tab. 2. Zaměstnání*Ročník studia

Tab. 3. Zaměstnání*Bydliště

Tab. 4. Využití zdrojů vyhledávaných informací

Tab. 5. Důležitost jednotlivých kategorií pro hledání zaměstnání

Tab. 6. Důležitost dílčích znalostí z oblasti trhu práce

Tab. 7. Pozornost fakulty věnovaná záležitostem spojeným s uplatněním na trhu práce

12. Seznam grafů

Graf. 1. Projekce vývoje počtu absolventů nepokračujících v dalším studiu do roku 2012

Graf. 2. Míra nezaměstnanosti v ČR 2002-2008, Absolventi podle stupně vysokoškolského vzdělání

Graf. 3. Získávání informací o vhodných pracovních příležitostech nebo zaměstnavatelích

Graf. 4. Zprostředkování informací o uplatnění na trhu práce fakultou

Graf 5. Účast na akci, jejíž náplní by byly následující informace

Graf 6. Účast na podobných kurzech někdy v budoucnu

Graf 7. Formy pomoci studentům s uplatněním na trhu práce

Graf 8. Pozornost fakulty věnovaná záležitostem spojeným s uplatněním absolventů

13. Příloha – Dotazník k výzkumu

ORIENTACE STUDENTŮ FF UK NA TRHU PRÁCE

Tento dotazník se zaměřuje především na to, jak jsou studenti FF UK informováni o příležitostech budoucího zaměstnání a o uplatnění na pracovním trhu. Výzkum je anonymní a jeho výsledky budou sloužit k bližšímu poznání potřeb studentů na této fakultě a k rozvoji aktivit s tímto tématem spojených.

Vyplňte prosím zakroužkováním příslušné odpovědi.

1) Máte už konkrétní představu o tom, co byste chtěl/a po absolvování dělat (z hlediska typu práce, jejího obsahu a odborného zaměření)?

1. Ano
2. Částečně ano
3. Ne

2) Máte už představu o tom, kteří zaměstnavatelé by vám takové uplatnění mohli nabídnout?

1. Ano
2. Částečně ano
3. Ne

3) Snažil/a jste se získat nějaké informace o vhodných pracovních příležitostech nebo zaměstnavatelích?

1. Ano
2. Ne, s uplatněním zřejmě nebude žádný problém
3. Víceméně ne

4) Pokud jste se možnosti příštího pracovního uplatnění alespoň trochu zajímal/a, odkud jste čerpal/a informace:

		Hodně	Trochu	Minimálně
A.	Rady rodičů, přátel, známých	1	2	3
B.	Inzeráty v novinách a časopisech	1	2	3
C.	Informace z vývěsek a materiálů kateder, z odborné praxe	1	2	3
D.	Konzultace s učiteli	1	2	3
E.	Poradenská centra, agentury	1	2	3
F.	Jiné zdroje:	1	2	3

5) Myslíte si, že většina studentů vašeho zaměření se dobře uplatní:

	Určitě	Částečně	Sotva
A. v profesích, o kterých uvažuje profil absolventa	1	2	3
B. v mnoha dalších profesích, které s oborem mohou souviset	1	2	3
C. v případě zájmu nebo nutnosti i v úplně jiných oborech	1	2	3

6) Jak důležité jsou nebo zřejmě budou pro absolventa vašeho oboru při hledání zaměstnání:

Stupnice: velmi důležité = 1 2 3 4 5 = vůbec ne

a/ výborné studijní výsledky	1	2	3	4	5
b/ kontakty a doporučení vašich pedagogů	1	2	3	4	5
c/ dostatek informací o nabídce pracovních míst	1	2	3	4	5
d/ dovednosti potřebné při účasti v konkurencích, výběrových řízeních	1	2	3	4	5
e/ zkušenosti z předchozích zaměstnání nebo brigád	1	2	3	4	5
f/ znalosti právních předpisů v oblasti pracovních vztahů	1	2	3	4	5
g/ psychologické poradenství (třeba k tomu, jaké zaměstnání by pro vás bylo nejvhodnější)	1	2	3	4	5
h/ rady odborníků zabývajících se trhem práce, jeho trendy, statistikami, apod.	1	2	3	4	5
i/ konzultace s absolventy, kteří již zkušenosti s hledáním míst mají	1	2	3	4	5

7) Zkuste odhadnout, jak Vás asi škola připravila z hlediska následujících kritérií:

Výborně Špatně
1 2 3 4 5

a/ dobré teoretické a metodologické základy oboru	1	2	3	4	5
b/ široké spektrum uplatnění oboru v praxi	1	2	3	4	5
c/ připravenost pracovat případně i v jiných oborech	1	2	3	4	5
d/ informovanost o pracovních příležitostech	1	2	3	4	5
e/ schopnost pracovat s lidmi, vést týmy, učit, apod.	1	2	3	4	5
f/ schopnost pracovat s výpočetní technikou, informačními systémy	1	2	3	4	5
g/ schopnost domluvit se cizími jazyky	1	2	3	4	5
h/ základními znalostmi právních aspektů zaměstnání	1	2	3	4	5
i/ základními znalostmi třeba pro samostatné podnikání, založení živnosti	1	2	3	4	5

8) Je v předchozím seznamu něco, co vám chybí nebo zřejmě blízké budoucnosti (například v zaměstnání) bude chybět? Uveďte prosím konkrétně, třeba i něco dalšího

Na 1. místě

Na 2. místě

9) Absolvoval/a jste v průběhu studia nějakou praxi, která vás mohla připravit na budoucí zaměstnání?

	ANO	NE
a/ pracovní poměr na delší dobu (3 měsíce a více) v oboru	1	2
b/ kratší, třeba opakované zkušenosti se zaměstnáním v oboru	1	2
c/ pracovní poměr na dobu delší než tři měsíce, ale mimo obor	1	2
d/ kratší pracovní zkušenosti mimo obor, příležitostné brigády kdekoliv	1	2
e/ nějakou formu odborné praxe v rámci studijního programu	1	2

10) Myslíte, že by bylo dobré, aby fakulta nabízela zájemcům zprostředkování informací o uplatnění na trhu práce nebo rozvoj některých dovedností pro tuto oblast (jak je naznačuje třeba otázka č. 6)?

1. ano, některé i v rámci studia

2. ano, ale jen jako službu pro zájemce

3. ani ne, je to věc individuální potřeby, kterou si každý může řešit samostatně

4. ne, takové věci nejsou úkolem vysoké školy

11) Bez ohledu na právě vyjádřené celkové stanovisko: Šel/šla byste na takovou akci (třeba přednášku, seminář, besedu), jejíž hlavní náplní by byly:

	ANO	MOŽNÁ	NE
A/ přehled informací o nabídce pracovních míst	1	2	3
B/ dovednosti potřebné při účasti v konkurencích, výběrových řízeních	1	2	3
C/ znalosti právních předpisů v oblasti pracovních vztahů	1	2	3
D/ psychologické poradenství (třeba k tomu, jaké zaměstnání by pro vás bylo nejvhodnější)	1	2	3
E/ rady odborníků zabývajících se trhem práce, jeho trendy, statistikami, apod.	1	2	3
F/ konzultace s absolventy, kteří již zkušenosti s hledáním míst mají	1	2	3
G/ besedy s ekonomy o podnikání, účetnictví, apod.	1	2	3
H/ prezentace firem nabízejících zaměstnání	1	2	3

12) Myslíte si, že takovéto informace mohou podstatněji ovlivnit Vaši konkurenceschopnost na trhu práce?

1. ano
2. ne
3. nevím

13) Chtěl/a byste se podobných kurzů na podporu uplatnění budoucích absolventů v praxi účastnit třeba někdy v budoucnu?

1. ano
2. ne
3. nevím, záleželo by na okolnostech

14) Pokud by tyto informace byly předávány formou přednášek nebo seminářů, jaká by podle Vás byla jejich optimální délka?

1. do 30 minut
2. 30 – 60 minut
3. 60 – 90 minut
4. 90 – 120 minut
5. 120 minut a více
6. nevím, nezajímám se o to

15) Navštěvoval/a byste podobně zaměřené přednášky a semináře zahraničních lektorů?

1. ano
2. ne
3. nevím

16) Myslíte, že pro studenty, jako jste Vy, jsou důležité znalosti o tom:

	Určitě	Možná	Spíš ne	Ne
A. po jakých odbornících a nových oborech je poptávka na trhu práce	1	2	3	4
B. Jaké nové trendy tento trh charakterizují	1	2	3	4
C. kde lze takové informace získat	1	2	3	4
D. kde lze absolvovat doplňková školení, kurzy, apod.	1	2	3	4

17) Domníváte se, že na fakultě je věnována dostatečná pozornost záležitostem spojeným s uplatněním absolventů:

	Určitě	Částečně	Sotva
A. ve vztahu ke studijním programům, jejich náplni, kvalitě	1	2	3
B. Pokud jde o konkrétní pomoc právě končícím studentům	1	2	3
C. z hlediska cílených výzkumů uplatnění absolventů a následného zveřejňování těchto údajů	1	2	3

18) Pokud jde o formy pomoci studentům, myslíte, že by bylo výhodné pro případné zájemce o poradenství a o pomoc při hledání vhodného uplatnění organizovat:

	ANO	NE
A. Cykly přednášek (samozřejmě pro zájemce)	1	2
B. Raději jen jednorázové přednášky nebo semináře	1	2
C. Individuální konzultace s externím odborníkem	1	2
D. Nějaké stálé centrum na FF UK, kde by byly informace a kontakty k dispozici	1	2

19) A něco trochu odvážného nakonec: Byli byste jako studenti ochotni podílet se sami na vytváření nových studijních oborů?

1. ano
2. ne
3. nevím

Závěrem doplňte, prosím, údaje potřebné k podrobnějšímu statistickému vyhodnocení.

20) Pohlaví:

1. muž
2. žena

21) Věk:.....

22) Ročník studia: (můžete odhadnout s ohledem na již splněné studijní povinnosti)

23) Obor studia:

24) Máte již v současné době nějaké pravidelné zaměstnání?

1. ano
2. ne

25) Pocházíte:

1. z Prahy a zřejmě zde zůstanete i po skončení školy
2. odjinud, ale chcete zůstat v Praze
3. odjinud, a nemáte v úmyslu setrvat v Praze
4. Jiná situace:.....

Děkujeme za Vaši spolupráci.